

Raný novověk 3

III.1.1. Renaissance a antika, renesance a středověk

Materiál 1.:

Renesance a antika

V renesančním umění se prolíná přijímání z minulosti (imitace předloh, obnovení klasických forem) s nově vytvářeným (renesanční individualismus, modernita). Do každého díla tvořeného na základě antických vzorů přidávána dobová funkce a konvence a také individuální tvůrčí invence a kreativita. Burke hovoří o neotrockém přijímání starého.

Mezi umění řazena také námořní navigace, technika nebo tkalcovství. Propojení výtvarného umění s literaturou, která podobně navazovala na antické vzory a předlohy.

V architektuře přijímání klasických tvarů, bezprostředním čerpáním z díla Vitruvia a také studiem zachovaných fragmentů antického umění.

Studium antické teoretické literatury: Zachovávání klasických sloupových řádů a vitruviánských principů při kompozici lidského těla.

Studium antických památek: Dokonce i florentští a severoitalsí architekti a umělci (Filippo Brunelleschi, Donato Bramante, Andrea Palladio) jezdili studovat antické památky do Říma: Pantheon, Kolosseum, Konstantinův vítězný oblouk, Marcellovo divadlo). Studium antických vykopávek Neronova paláce a Hadriánovy vily.

Budování renesančních staveb a tvorba uměleckých děl podle antických vzorů: Na základě klasických proporcí potom budovány renesanční stavby. Např. Brunelleschi: Kostel San Lorenzo, San Spirito, Kaple Pazziů ve Florencii (sloupy, oblouky a proporce podle antických staveb), Bramante: Tempio v Římě (kruhový půdorys se sloupovým podle zachovaných antických chrámů v Římě), Palladio: Villa Foscari u Vicenzy (portikus podle římského Pantheonu). Nálezům antických soch se ale alespoň částečně přizpůsobovalo také malířství a sochařství. V malířství a reliéfní plastice např. Piero della Francesca: Portrét vévody Frederika de Montefeltro z Urbina a Leon Battista Alberti: Autoportrét (podle portrétů římských císařů z profilu na římských mincích); v sochařství Donatello: David a Michelangelo Buonarroti: Bacchus (podle nalezené antické sochy Laokonta).

některá umělecká díla v malířství tvořena jako rekonstrukce nezachovaných antických děl, podle popisu zachovaném v antických textech. Např. Sandro Boticelli: Pomluva.

Literatura:

Peter Burke: Die Renaissance. Berlin, 4Wagenbach 1996. Především kapitola (Originální vydání: Peter Burke: The Renaissance. London 1987.)

Johan Huizinga: Das Problem der Renaissance. Renaissance und Realismus. Tübingen 1953.

-

Hans Ernst Gombrich: Die Kunst der Renaissance. 1-4. Stuttgart 1985-1986.

André Chastel: Le Myth de la Renaissance. 1420-1620. Geneve 1969.

Hubertus Günther: Das Studium der antiken Architektur in den Zeichnungen der Hochrenaissance. Tübingen 1988.

Erwin Panofsky: Die Renaissancen der europäischen Kunst. Frankfurt/M 1990, kap. Renaissance der Antike, s. 167-216.

Materiál 2.:

Niccolo Machiavelli: Florentské letopisy

Novodobé jazyky a velké změny ve světě

A vskutku, jestliže bylo kdy v Itálii a v zemích, jimiž protáhli barbaři, pak to bylo v období do Arkadia a Honoria po Theodoricha. Neboť uvážíme-li, jakou škodu způsobí státu nebo říši změna panovníka nebo vlády, způsobená nikoliv vnějším zásahem, nýbrž nesvorností občanů, a vidíme-li jak již nepatrné změny stačí, aby zahubily i sebemocnější stát, pak si můžeme snadno představit, co v oněch dobách vytrpěla Itálie a jiné římské provincie, když měnily nejen vládu a panovníka, ale i zákony, zvyky, způsob života, náboženství, jazyk, kroj i jména. Každá z těchto změn sama o sobě vyvolala by již při pouhém pomyšlení hrůzu u každého pevného a ustáleného člověka, natož teprve všechny najednou a ještě více u těch, kdo byli toho očitými svědky nebo takové změny dokonce sami prožívali.

Tak pronikavý převrat měl za následek zánik, vznik a rozvoj mnohých měst. K zaniklým městům patří Aquileia, Luni, Chiusu, Popolonia, Fiesole a mnoho jiných. Mezi těmi, jež byla nově založena, byly Benátky, Siena, Ferrara, Aquila a další města a hradiska, která pro stručnost opomím. Florencie, Janov, Pisa, Milán, Neapol a Bologna se staly velkoměsty. K nim pak se ještě druží zboření a znovuvybudování Říma a další města porůznu zničená a poznovu vybudovaná. Mezi těmito troskami a novými národy vznikly nové jazyky, jak se to jeví na mluvách, zdomácnělých ve Francii, Španělsku a Itálii, jež smíšený z mateřštiny tamních národů a ze staré latiny, představují nový druh řeči. Mimoto změnilo jméno nejen země, ale i jezera, řeky, moře i lidé. Francie, Itálie a Španělsko jsou plny nových jmen, zcela odlišných od dřívějších, jako např. Pád, Garda, Archipel, nemluvě o jiných, se liší od dávných názvů. A lidé se z Caesarů a Pompejů stali Petry, Jany a Matěji.

Mezi tolika změnami nebyla nikterak podružná změna náboženství, poněvadž potíráním zvyků staré víry pomocí zázraků víry nové vznikaly mezi lidmi vážné zmatky a rozbroje. Kdyby bylo křesťanské náboženství bývalo aspoň jednotné, bylo by zůstalo při menších nepokojích. Jelikož se však církve řecká, římská a ravennská vzájemně potíraly a nadto ještě bludařské sekty bojovaly s pravověrnými, sužovaly takto v mnohém směru celý svět. O tom svědčí Afrika, která zakusila mnohem větší hoře od ariánské sekty, jejímiž přívrženci byli Vandalové, než od pouhé jejich hrabivosti a vrozené krutosti.

Lidem, žijícím tehdy uprostřed takového pronásledování se zračila v očích hrůza jejich duše, nemohli se většinou utéci o pomoc k bohu, v nějž bědní vždy doufají. A nejsouce se ponejvíce jisti, k jakému bohu se mají obrátit, bez jakékoliv pomoci a v beznaději bídně hynuli.